

Richard Tallaksen

Kvinnafossen naturreservat i Leikanger – tillatelse til oppsetting av filtreringstønne på vannledning

Fylkesmannen gir på nærmere vilkår tillatelse til å sette opp én eller to filtreringstønner på vannledninger fra Kvinnafossen

Vi viser til e-post fra deg 15.6.2016, med søknad om oppsetting av én – eller eventuelt to – filtreringstønner i tilknytning til eksisterende vannledninger fra toppen av fossefallet Kvinnafossen, i Kvinnafossen naturreservat.

Søknaden, med bakgrunn

Eksisterende vannledning med inntak ved toppen av Kvinnafossen forsyner gården Pergjerdet med vann både til hus og frukthage/planter (med dryppvatningssystem). For at systemet skal fungere, må grove partikler filtreres nær kilden, der trykket er lite. Etter to års drift har det vist seg vanskelig å få en sil til å fungere i selve inntaksdammen, da vannføring og vannstand varierer så sterkt. Minst 6 ulike patenter er brukt, uten hell, og det har ført til 6-8 vedlikeholds-/reparasjonsturer opp dit i løpet av året. Olav Hellen, som har sin egen vannledning (ut til Hella) fra samme inntaksdam, har samme problem.

Derfor søker du nå om å sette opp en tønne (høyde 82 cm, og åpningsdiameter 67 cm) med 6 lag filtrerende netting, litt nedenfor inntaket. Stedet er innunder en fjellhylle der den vil være skjermet for innsyn både fra riksvegen og fra toppen av fossefallet. Tønna er lett å rense og vedlikeholde, og eventuelt overskuddsvann vil renne tilbake til elva/fossen. Tønna har også lokk så ikke grums eller eventuelle dyr faller nedi. Plasseringen blir så god at permanent fastbolting ikke er nødvendig, og det hele kan enkelt demonteres og byttes eller fjernes etter endt levetid. Dersom tønna må plasseres utenfor naturreservatet, vil den komme så langt nede at vanntrykket vil ødelegge tønna. Utseendet på tønna, og plassering i forhold til foss og inntak, går fram av bilder som lå ved søknaden.

Dersom denne løsningen fungerer som tenkt, er det ønske om også å koble vannledningen til Hella på den samme tønna, for å sikre fast vannforsyning til Hella ferjekai. Dersom det skulle bli kapasitetsproblemer, kan et alternativ være å sette opp en tønne nr. 2 av samme dimensjon rett ved siden av den første. Det søkes derfor om dette allerede nå, slik at det kan behandles under ett, og man ikke trenger to søknadsprosesser.

Hjemmelsgrunnlag

I følge verneforskriften for Kvinnafossen naturreservat, § 3 pkt.3, må det ikke «*setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg, gjerde, andre varige eller mellombelse innretningar, ... framføring av luftleidningar, jordkablar eller kloakkleidningar ...*»

drenering og anna form for tørrlegging, ...». I følge § 3 pkt. 1 er «vegetasjon, medrekna daude buskar og tre» «freda mot skade og øydelegging».

Etter søknad kan forvaltningsmyndigheten likevel gi løyve til bl.a. «Etablering av brønnar og inntaksdammar for vassforsyning til eigedomane» (§ 5 pkt. 9). I høringsprosessen i vernesaken fikk myndighetene merknader om brønner, vanninntak og vannledninger (både eksisterende og mulighet for nye), og Fylkesmannen mener at § 5 pkt. 9 er tenkt å fange opp dette, dvs. at dispensasjons-hjemmelen også inkluderer vannledninger fra brønner og inntak, med nødvendige filteranlegg m.m.

Som alle saker som gjelder naturmangfold, må søknaden også vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8-12 (jf. §7).

Vår vurdering

Kunnskapsgrunnlaget (jf. naturmangfoldloven § 8): I Fylkesmannens tillatelse 21.7.2014 til å etablere nåværende vannledning er det gjort nærmere rede for vannforsyningen fra Kvinna fossen, der både nytteverdi og potensielle virkninger på verneverdiene og naturmangfoldet er drøftet. Vurderingene er i all hovedsak dekkende også for det som det nå er søkt om, og vi viser derfor til det brevet. Selve inngrepet i form av fremmedlegemer i naturreservatet er svært begrenset, og lite synlig, samtidig som vannforsyningen er svært viktig for gården Pergjerdet (og Hella ferjekai). Det er lite trolig at etablering av en eller to filtertønner slik det er søkt om vil ha merkbar negativ effekt, verken på verneverdiene i naturreservatet eller på kvalitetene som ligger til grunn for at vassdraget ble vernet mot kraftutbygging. Vi har ikke holdepunkt for å anta at det nåværende vannuttaket, selv i tørre perioder, endrer karakteren på elva/fossen nedstrøms. Montering av filtreringstønne/-tønner vil da heller ikke endre på det.

Fylkesmannen har ikke kjennskap til spesielle sårbare arter eller forekomster i det aktuelle området, men slik kunnskap vil alltid være ufullkommen. For fuglearter som systematisk legger redet på vanskelig tilgjengelige steder, slik vi oppfatter nærområdene til inntaket i Kvinna fossen å være, kan det riktignok potensielt være en fare for forstyrning når man arbeider der i hekketiden. I dette tilfellet mener vi likevel at faren for vesentlig skade på naturmangfoldet som følge av forstyrning er svært liten, slik at føre-var-prinsippet er mindre aktuelt (jf. naturmangfoldloven § 9). Dersom tiltaket fungerer som tenkt, vil det dessuten bidra til å redusere hyppigheten av slike turer i fremtiden. Sannsynligvis vil det omsøkte tiltaket derfor være positivt ikke bare for økonomi og driftssikkerhet på vannforsyningen, men også for naturmiljøet. Selv om edelløvskog på nasjonalt nivå er under et visst press (fra invaderende fremmede arter, beiteskader pga. unaturlig høye hjorteviltbestander, og ulike typer utbygginger), mener vi dette tiltaket ikke vil bidra til noe slikt økt press (jf. naturmangfoldlovens krav i § 10 om å vurdere samlet belastning på økosystemet). Installasjonene er så beskjedne i omfang at de neppe vil fortrenge naturlig vegetasjon eller artsforekomster på noen merkbar måte. Viktige momenter er også at filtertønna/-tønnene blir stående godt skjult, er lette å demontere og fjerne, og ikke vil etterlate seg varige spor om de tas ut av bruk. Tiltaket fremstår derfor som godt i samsvar med kravet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Om ny kunnskap skulle tilsa at tiltaket har uventede negative konsekvenser for verneverdiene og naturmangfoldet, vil Fylkesmannen kunne revurdere tillatelsen, og sette de vilkårene som måtte være nødvendige, jf. prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaveren. På dette grunnlaget, og med de vilkårene vi nedenfor setter, ser vi det som fornuftig og rasjonelt å gi en tillatelse som også gir rom for å sette opp en tønne nr. 2 ved siden av, dersom dette viser seg å være formålstjenlig for å løse problemet også med vannforsyningen til Hella.

Vedtak**Fylkesmannen gir med dette tillatelse til:**

- 1) å etablere en filtreringstønne på eksisterende vannledning til garden Pergjerdet nær toppen av Kvinnafossen, i samsvar med søknaden, og
- 2) å knyte også vannledningen til Hella til denne tønna, eller eventuelt sette opp en separat tønne av samme type til den vannledningen, plassert på samme sted.

Følgende vilkår gjelder:

1. Melding skal sendes til Fylkesmannen og lokalt SNO når tønna (til Pergjerdet) er satt opp, med dato og foto, og eventuelle merknader om gjennomføringen (spesielt om det dukket opp vanskeligheter, eller eventuelle indikasjoner på at installasjonen blir mer synlig, forstyrrende etc. enn antatt på forhånd) eller annet av interesse.
2. Ved tilknytning av (eller oppsetting av egen filtertønne for) vannledningen til Hella, skal Fylkesmannen og lokalt SNO ha melding i forkant om dato eller tidsrom som er aktuelt for arbeidet. Fylkesmannen kan kreve tilpasninger i tidspunkt dersom nye opplysninger tilsier at det er viktig for å ta vare på verneverdier og naturmangfold.
3. I spørsmålet om samme eller separat filtertønne for Hella-vannledningen, bør det legges betydelig vekt på driftssikkerhet, slik at behovet for vedlikeholdsturer kan reduseres. Dersom dette viser seg å stride mot hensynet til å skjule installasjonen/-e, eller andre hensyn til naturmangfold og verneverdier, skal det drøftes med Fylkesmannen.
4. Filtertønna eller -tønnene skal, på samme måte som annet materiell i forbindelse med vannforsyningen, tas ned og fjernes fra naturreservatet så snart de ikke lenger har noen nytteverdi.
5. Tillatelsen til oppsetting av en eller to filtertønner gjelder ut året 2019. Dersom det ikke skulle være gjennomført innen den tiden, kreves ny søknad, slik at eventuelle nye momenter og kunnskap kan vurderes. Det kan for eksempel være at uttak av vann fra Kvinnafossen blir aktuelt for så mange brukere, eller i så stort omfang, at premissene for vannuttaket må revurderes.

Klage, m.m.

Dette vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet, av parter og andre som har rettslig klageinteresse, med en frist på 3 uker. Eventuell klage skal sendes til Fylkesmannen, som også kan gi nærmere opplysninger om klagerett og rett til å se saksdokumenter.

Med hilsen

Tore Larsen
seniorrådgiver

Johannes Anonby
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg: To illustrasjoner hentet fra søknaden.

Kopi på e-post: Miljødirektoratet
Statens Naturoppsyn v/Anne Rudsengen

Kopi på EDU: Leikanger kommune

